

"STRUTSBÖCKERNA" NU HOS DE VÄSTSAHARISKA FLYKTINGBARNEN!

Många har engagerat sig i BiS "strutsboksprojekt" och vi har fått många frågor om hur det har gått. Här är en rapport från projektets två första år.

Foto: Monica Zak

BAKGRUND

Författaren Monica Zak gav 2001 ut boken *Pojken som levde med strutsar* på Opals förlag. Berättelsen är baserad på en sann historia om en tvåårig pojke, Hadara, som kom bort från sin familj i en sandstorm i Sahara och växte upp i en strutsfamilj. När han var tolv år gammal fångades han in och återförenades med sin familj. Hadara är död men hans son västshariern Ahmed Hadara lever och är en av de 165.000 västshariska flyktingar, som bor i fyra stora flyktingläger i öknen i Algeriet. Det var där Monica Zak träffade sonen, som berättade den märkliga historien om sin fars liv bland strutsarna. Boken är spännande och mycket uppskattad av barn och ungdomar i Sverige och har kommit ut i flera upplagor. Föreningen BiS har tidigare arbetat med lyckade biståndsprojekt i Sydafrika och Palestina och Monica Zak tog kontakt med föreningen för att diskutera ett samarbete och vi enades om att starta ett projekt som skulle genomföras enligt följande projektbeskrivning:

PROJEKTET

Pojken som levde med strutsar borde naturligtvis också kunna läsas av barnen som känner till berättelsen och som lever i den miljö där den utspelas. Boken är översatt till arabiska och utgiven på förlaget Casbah i Alger men var för dyr och kunde inte köpas av skolorna i flyktinglägren, än mindre av barnen. 200 ex. hade delats ut i de västshariska flyktinglägren med bidrag från Miljöpartiet och blivit mycket väl mottagen, men det var en droppe i havet. I lägren bor ca 25.000 skolbarn, som skulle ha stor glädje av boken! Det är dessutom så att skolgången för dessa barn är fortsatt gratis om de klarar examen i årskurs 5, och i den examen är barnens kunskaper i arabiska av avgörande betydelse. För barnens och västshariernas framtid är det förstås mycket viktigt att barnen fortsätter i skolan och så småningom får en utbildning.

SYFTE

Syftet med projektet har varit att bidra till att stärka självkänslan och språket hos västshariska barn i flyktingläger i Algeriet genom att ge dem berättelser, som utspelar sig i deras egen miljö. Syftet är också att ge dem litterära upplevelser och därigenom uppmuntra läsande, skrivande och muntligt berättande hos dessa barn.

Foto: Monica Zak

MÅL

Målet var att sprida *Pojken som levde med strutsar* i 3000 ex. till barnen och skolorna i de västshariska flyktinglägren och att genomföra workshops med lärare för att visa hur de kan arbeta pedagogiskt med denna och andra berättelser.

GENOMFÖRANDE

- Boken skulle tryckas i ca 3000 exemplar till en kostnad av ca 36 kr/ex.
- Böckerna skulle distribueras till flyktinglägren.
- En enkel metodhandbok skulle produceras och tryckas i ca 800 exemplar som hjälp för lärare och föräldrar i det pedagogiska arbetet med boken.
- Workshops skulle genomföras

med lärare under ledning av Monica Zak i samarbete med svenska ambassaden i Alger. Även berättarfestivaler planerades. Så långt projektbeskrivningen.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Projektet har pågått under 2010-2011 och totalt har ca 150.000 kr samlats in. Projektet har fått större bidrag från författaren och illustratören Sven Nordqvist, från Helge Ax:son Johnsons stiftelse och från Svensk Biblioteks-förening. De större bidragen uppgår till drygt hälften av de insamlade medlen. Rest-erande projektmedel består av bidrag från enskilda via inbetalningar till BiS post-girokonto och insamlingar vid konferenser och möten, under Bok & Biblioteksmäs-san i Göteborg och i liknande sammanhang. Bibliotek har samlat in pengar bland personalen och solidaritets-föreningar som Torsbys FN-förening har informerat om situationen för västsharierna och samlat in pengar. Vi har också haft kontakt med VästsharaAktionen.

METODHANDBOKEN

Med hjälp av bidraget från Helge Ax:son Johnsons stiftelse sammanställdes en metodhandbok av Monica Zak under hösten 2010, som den första delen av projektet.

Handboken visar hur svenska lärare och elever har arbetat med strutsboken och vill inspirera till liknande arbete i de västshariska skolorna. Den översattes till arabiska och trycktes i 1000 ex (mot planerade 800 ex) i Sverige. Den har skickats ner till de västshariska flyktinglägren med hjälp av föreningen Emmaus containertransporter av kläder och annat bistånd utan kostnad för BiS. Metodhandboken kan också användas i Sverige av arabisktalande lärare och barn som läser strutsboken.

BIBLIOTEKARIE

För att metodhandboken skulle kunna användas på ett bra sätt insåg vi att det behövdes insatser av en bibliotekarie. Under hösten 2010 gick BiS ut med ett upprop efter tio

bidragsgivare som skulle binda sig för att betala in 1200 kr var för att möjliggöra anställning av en bibliotekarie under ett år. Uppropet fick god respons och en bibliotekarie har anställts i samarbete med den spanska bokbussen Bubisher. Bibliotekarien Bachir Mohamed Lahsen har börjat arbeta på halvtid och pengarna kommer alltså att räcka i två år.

POJKEN SOM LEVDE MED STRUTSAR

Planerna var från början att boken skulle vara tryckt och klar under våren 2011 och att Monica Zak då skulle resa ner för att medverka vid distributionen och hålla workshops. På grund av den politiska situationen blev resan uppskjuten till hösten. Det innebar att insamlingsperioden förlängdes. BiS fick in på det sättet in mer pengar och under sommaren trycktes 5000 ex av boken (mot planerade 3000 ex) i Alger. Monica Zak reste ner i början av oktober. Det visade sig då att böckerna låg kvar på tryckeriet och Monica fick börja med att se till att böckerna kom ut till flyktinglägren och detta ordnades med hjälp av Polisarios ambassad i Alger. På grund av denna försening fick hon bara möjlighet att medverka vid en workshop, men böckerna distribueras därefter bl.a. med hjälp av utbildningsministeriet i lägren och den spanska bokbussen Bubisher. Samarbetet med dessa är gott och böckerna kommer att efterhand nå alla skolorna i flyktinglägren. Projektet uppmärksammades i Algeriet och på hemvägen fick Monica Zak berätta i algerisk TV om hur böckerna mottagits i lägren av lärare och flyktingbarn. Hon har också fått en inbjudan att berätta om boken, BiS projekt och handboken och ha workshops i muntligt berättande under bokmässan i Algeriet i augusti 2012.

INFORMATION

Information om projektet har fortlöpande lämnats i tidskriften bis och på föreningens hemsida liksom i Svensk Biblioteksförningens

tidskrift Biblioteksbladet. BiS medverkade med ett materialbord på Internationella torget på Bok & Biblioteksmässan 2010 och Monica Zak informerade om projektet på Internationella torgets scen. Monica Zak och BiS projektansvariga Lena Lund-

Foto: Monica Zak

gren presenterade också projektet på Svensk Biblioteksförningens programscen på mässan 2011. Ett informationsblad har delats ut vid möten och konferenser. Monica Zak har skrivit en artikel om sin resa i nr 2011:4 av tidskriften Västsahara. I början av 2012 kommer ett reportage om projektet i IBBY-bladet, IBBY Sveriges tidskrift (IBBY är en internationell organisation som stödjer spridning av god barn- och ungdomslitteratur.)

EKONOMIN

Vi hade räknat med att få bidrag från Forum Syd men reglerna ändrades och detta blev inte möjligt. Däremot har BiS egen insamling gått bra och vi kunde, som nämnts, trycka boken i 5 000 ex mot planerade 3 000 ex. De större bidragen har gett insamlingen en skjuts, vilket var mycket betydelsefullt, särskilt i början av projektet. Även metodhandboken kunde vi trycka i en större upplaga än planerat, 1 000 ex mot planerade 800. Ett mindre överskott går in i den fortsatta insamlingen. Emmaus bistånd med transporter är utan kostnad för oss. Monica Zak har arbetat helt ideellt med projektet och hennes resor har bekostats av henne själv.

SAMMANFATTNING

Projektet har genomförts helt enligt planerna. Vi har dessutom lyckats samla in pengar till en bibliotekarie på halvtid under två år. Projektet blev däremot något försenat på grund av den politiska situationen och Monica Zaks resa därför blev uppskjuten. Tidskriften bis rapporterar utförligt om projektet i detta nummer. På Svensk Biblioteksförningens biblioteksdagar i Norrköping den 7-9 maj håller BiS ett seminarium med rubriken angår flyktingbarnens läsning den svenska biblioteksvärlden? Monica Zak berättar om sin resa och vi diskuterar internationellt solidaritetsarbete inom biblioteksområdet.

FORTSATT ARBETE

Skolorna i de västsahariska flyktinglägren ska alla ha skolbibliotek men biblioteken har mycket få böcker, speciellt på arabiska som är barnens språk. Eftersom projektet har kunnat genomföras på ett så lyckosamt sätt och behoven i skolbiblioteken är mycket stora har vi beslutat att fortsätta insamlingen under 2012 och köpa in fler böcker på arabiska för de insamlade medlen. BiS har inlett ett samarbete med Mona Henning och hennes förlag Dar Al Muna om inköp av dels ytterligare 1000 ex av strutsboken, dels också bilderböcker på arabiska, även det en bristvara i skolorna i de västsahariska flyktinglägren.

Lena Lundgren
projektansvarig